

TELEGRAFUL ROMÂN.

Nr. 63. ANULU XII.

Sabiuu, in 13/25 Augustu 1864.

Telegrafulu este de doua ori pe septemana: joia si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiuu la espeditura foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gata, prin scrisori francate, adresate catre espeditura. Pretulu pnenumeratiunei pentru Sabiuu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

tru provinciile din Monarchia pe unu ann 8 fl. era pe o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 ann. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia ora cu 7. cr. sirulu cu litero mici, pentru a doua ora cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Memorandulu

deputatiloru romani dela congressulu iliricu cãtra Măiestatea Sea, in caus' a metropoliei române ortodoxe-orientale; alaturatu cãtra declaratiunea de maisusu. *)

Maiestate imp. reg. Apostolica!

Pré gratiöse Dómne!

Noi pré umilitu subscrisii, — in urmare pré 'naltulu actu de gratia din 14 Iuniu a. c., prin care in modu traditiunale s'a conchiamatu pe diu'a de astadi congressulu natiunale iliricu pentru alegerea Archiepiscopului si Mitropolitulu de Carlovitiu — furamu alesi din partea natiunei române, ce numera unu millionu de suflete, de inteliginti'a si de clerulu ei, cá sa-i fimu reprezentanti legitimi in caus'a alegerei Archiepiscopului, si — precum aréta creditiunalele predate de loculu competent — expresivminte ni se facú insarcinarea ce altmintrea de sine se precepeá, ca noi in numele comitentiloru nostri sa ne radicãmu graiulu conformu cu consciinti'a nóstra de crestini; — drept-aceea ne tinemu de cea mai strinsa detorintia, ca in consonantia cu dorintiele loiali binecunoscute cu interesele pré sãnte si cu necesitatiile imperiöse ale comitentiloru nostri, sa ne deschidemu inim'a cu incredere deplina in ante Mai. Tale imperatesci regie apostolice pré gratiosulu nóstru Domnu si Parintelui Tieri, si din aceste motive cu cea mai adanca stima, cu pietate fiésca sa dãmu espressione adeverala si chiara sentieminteloru ce le pastramu in ea, precum si cugeteloru ce misca si de cari se ocupa spiritele nóstre.

Maiestate! Cãndu Maiestatea T'a prin suslaudatulu actu de gratia ai aretatu salutar'a intentiune de principe alu tieri, de a redá natiunei serbesci — acestui radiemu multu probatu alu inaltulu tronu — pe conducatoriulu supremu alu bisericeloru si instructiunei natiunale, de care cu dorere a fostu lipsita de trei ani, si totodata ai binevoitu a-i dá prospecte secure ca curendu se voru regulá afacerile scolare si bisericesci natiunale-serbesci; atunci Maiestatea T'a, prin acésta deschilinita consideratiune dovedita fatia cu natiunea serbésca si prin pré'nalt'a gratia, ai deobligatu spre multiamita mare si sincera si pré natiunea nóstra romãna, care cu natiunea sorora serbésca sta in corelatiuni d'aprópe prin mai multe legature potinti — de iubire si de stima, si prin multe sentieminte comuni si interese egali, participa la sórtea si norocirea ei, de aceea noi ne grabimu a esprime acú cu solenitate multiumit'a nóstra.

Intr'aceea, Maiestate, precum iubirea nóstra cãtra deaprópele si relatiunile amicali ne indémna a ne bucurá de fericirea coreligiunariloru nostri de natiunalitate serbésca, si precum creditele nóstre dispusetiuni loiali ne demanda a esprime cu cuvinte solene sentiemintele de bucuria in antea inaltulu Tronu alu Maiestatei Tele a regelui si Domnulu nostru sa ascundemu, cátu de tare ne-amu amaritu si ne-amu superatu vediendu, cum intr'acel'a-si tempu, candu in analele imperiului Austrieci celui mare — ce se governa dupa masimele culturai si ale dreptului egale — se insémna unu actu de dreptate si afectu pré'naltu alu Maiestatei Tele in favórea nobilei natiuni serbesci, totu atunci o alta natiune nu mai putinu brava si plina de merite, si care pe lãnga acést'a e cu multu mai numerosa, mai neingrigita si mai apesata, precepemu natiunea romãna, inca totu inzadaru suspina si langediesce, nu de ani, ci de diecenie, cerendu totaceea-si favóre si gratia pré'nalta si totu spre acel'a-si maretiu scopu; inzadaru nici odata n'a intrelasatu — de câte-ori i s'a datu oca-siunea — de a radicá cãtra inaltulu tronu bratiiele sele cersitóre de aceea-si gratia.

Maiestate! Romãni, ce se tinu de biseric'a ortodoxa-orientale numera numai in Ungari'a si in Banatu unu mil-

lionu de suflete, eara in Transilvania si Bucovin'a celu putinu mai odata atãti'a: si acesti Romãni cari intre tóte impregiurãrile au fostu neconditiunatu credinciosi Măiestatei Tale si gloriosiloru antecesori ai Măiestatei Tale, in mare parte suntu lipsiti de secle de supremulu pastoriu spirituale, de si acésta autonomia li s'a garantatu si loru tocm'a asiá cá si altoru popóre ale imperiului, — atãtu prin lege, cátu si prin santulu cuventu alu Măiestatei Tele.

Dar nici candu acésta lipsa Romãni din Monarchi'a austriaca n'au sentit'o mai tare si mai cu dorere, decãtu in periodulu din urma, in care si-elupta validitate de tóte partile, ma si de pe tronu s'a prochiamatu epoc'a progressulu generale si a culturai generala prin instructiunea generala a poporulu si prin desvoltare, si — deschilinitu de candu Măiestatea T'a ai binevoitu prin o sentintia autorevole a incredintiã in genere clerulu conducerea scóleloru poporale si a culturai poporulu si estu modu pe lãnga mantuint'a sufleteloru s'a depusu in mânilu ierarhiei besericesci si invetiamentulu civile si progressulu poporulu.

Maiestate! Déca luãmu in consideratiune periodulu decursu cu gloria alu domnrei M. Tele si rezultatele cele stralucite, nu potemu a nu ne castigá convingerea, cumca — incuviintiandu Măiestatea T'a pré gratiosu unu congressu natiunale natiunei serbesci pentru alegerea Archiepiscopului si Mitropolitulu ei, si totodata binevoindu a-i dá unu prospectu securu si pentru unu altu congressu ce se va tiné curendu, cá sa pertrateze afacerile bisericesci si scolare, — acésta pré'nalta favóre si gratia si-afla bas'a mai de aprópe in motivulu dreptatei, necesitatei si a folosulu acestoru pré'nalte dispusetiuni, si credemu cumca privilegiele vechi numai intr'atãt'a s'au luatu in consideratiune in asta privintia, incãtu ele suntu in consonantia cu postulatele dreptatei, necesitatei si ale folosulu.

Din acestu motivu, si pentru ca sentiemintele pietatei sincere, ce le legãmu de persón'a sacra a Măiestatei Tale, ne oprescu a deduce din altu motivu pre domnitori si actulu de gratia alu Măiestatei Tale, de cátu din motivulu dreptatei, necesitatei si a folosulu acelor'a; de aceea credemu, ca e incuinciosu de asta-data sa petrecemu momentele istorice de dreptu ale causei nóstre; dar ceea ce atinge respectele dreptatei, necesitatei si ale folosulu, — dupa parerea nóstra — conformu imprejurãrilor si fapteloru, trebuie sa le accentuãmu, nici de cátu mai slabu séu mai putinu intetitoriu, si trebuie cá sa ceremu si sa motivãmu acele dispusetiuni pré'nalte si in favórea natiunei romãne ceii multu cercetate si totusi pururea nemiscatu credincióse si loiale.

Pentru ca ce se atinge deschilinitu de Romãni ortodoxi din partile ungarice ale Monarchiei, la ale cãroru interese si relatiuni mai cu séma trebuie sa ne restringemu in urmare situatiunei si a mandatulu specialu alu nostru — de-si n'avemu nici in capulu cugetulu a repeti si a desbate aci gravaminele cele multe si grele si incusãrile aduse pâna la pré'naltulu tronu de cãtra poporulu romãnu, de clerulu si de inteliginti'a lui mai cu séma de patru diecenie in cóce, si mai alesu si mai intetitóre in tempurile mai nóue, in contr'a suprematiei besericice natiunale serbesci, care suprematia se representá si se sustieneá prin ierarhi'a de Carlovitiu, si in contr'a inaltiloru demnitari pentru multele si deschilinitele apesãri natiunale, persecutãri si volnicii; dar totusi indrasnimu a insirá aci câteva inconveniintie sustatorie, ce nu se potu deminti si unele anomalii rele, cari inse de sine facu cu nepotintia remanerea Romãniloru sub ierarhi'a de Carlovitiu fãra de daunemari, batãtore la ochi, atãtu morale cátu si ale ambeloru natiuni ortodoxe, si cari aréta necesitatea intetitóre pentru desfacerea si despartirea neamenavera a conducerei si administratiunei besericesci si scolare romanesci de cãtra ierarhi'a serbésca.

Mai antãiu e o fakta istorica, cumca Romãni, si respec-

*) Cea predata Comissarulu Br. Filipovic. Red. „T. R.“

tive dieceșele locuite în preponderanță de ei, nici când nu s'au încorporat canonice ori besericeșe la ierarhia de Carlovitii întemeiată la capătul secolului al 17, și încorporarea s'a făcut prin puterea politică în urmarea evenimentelor politice d'atunci, și anume d'o parte în urmarea navalilor și cuceririlor făcute de Turci în ținuturile Dunării de jos și ale Tisei, derimându-se cu volnicia și în fapta ierarhia română prin trecerea la uniune a mitropolitului român de Alb'a-Iuli'a **Atanasii**, era de alta parte în urmarea imigrării de pe acele timpuri ale patriarhului ipeu serbesc **Csarnojevits**, și a numărășelor familii serbe, și în urmarea importantei carte de libertăți, mediocitate în favoarea națiunii serbesce și a besericei ortodoxe orientale. Nu se poate denega, ca puterea politică a făcut acéș'ta cu intențiune nobilă, și dreptul istoric al Românilor de a avea ierarhia proprie. Pa recunoscut prin aceea, ca Archiepiscopului și Metropolitului național serbesc i-a dat și titlul de Mitropolit al națiunii române, — dar ver-cum acéș'ta faptă e unilaterală și necanonică, și totu în acestu mod și forma s'a susținut până în diu'a de astăzi; o faptă e acéș'ta, care singura de sine e în stare a turbura conștiința ver-cârui Român ortodoxu piu și luminat.

Pâna ce poporele creștine fura ocupate în resbele continue în contr'a semilunii, ma și după aceea, pâna ce cultura și lumina popórelor n'a fostu dintre scopurile chiare ale guvernelor, și chiamarea proprie a clerului, pâna atunci s'a potutu suferi acéș'ta stare abnormă în organismul besericei noastre în toc'm'a că și unu reu ascunsu; dar primele radie ale luminei generale reversate la începutul secolului 19 fura d'ajunsu, pentru că sa făca a erumpe reulu acéș'ta cu tóte urmările periculóșe, și inconvenientele lui sa le arete totu mai multu și mai uritu.

Maiestate! E unu lucru cunoscutu și de securu nu mai are lipsa de vr'o demonstrațiune, cumca Români ortodoxi din Ungari'a și Banatu, cari numera unu millionu de suflete — **nu suntu Serbi**, cumca biseric'a și școl'a lor — **nu e biserică și școlă serbescă**, cumca scopul culturii și desvóltării lor — **nu nesuesce la cursul culturii și desvóltării slavice-serbesce**; cumca dreptu-aceea besericele și școlele lor séu interesele lor de cultura nici de câtu nu suntu și nu potu fi rudite séu identice; cumca Archiepiscopulu și Metropolitulu séu patriarhulu serbescu-național, într'u tóta esinți'a sea e curatu serbescu naționalu, și după maximele santei noastre beserice orientale, alu cărei'a tipu esternu trebuie sa fie totdeun'a național, și după organismul sustatoriu recunoscutu pré'naltu de legitimu și din partea Maiestatei Tale, precum și după dorințele espresse și interesele națiunii serbesce trebuie sa rămâna curatu serbescu — prin urmăre e o nepotință logică și faptică, că elu sa fie totodata și pastoriulu supremu alu besericei române naționale și conducătoriulu supremu alu culturii și invetiamentului român; — cumca mai departe congressulu național serbescu, séu iliricu precum se numesce în respectivele acte vechi, menitu pentru alegerea Archiepiscopului și Mitropolitului serbescu-național și pentru pertractarea și deciderea afacerilor de cultu și invetiamentu serbescu-național, după esinți'a sea tradițională și după compunerea sea pe bas'a pré'naltului rescriptu dechiaratoriu din 16 Iuliu 1779 și a tradiției legali — e cu nepotință d'a fi aptu și chiamatu și pentru îngrijirea intereselor române de cultu și invetiamentu, și în genere d'a representá după cuviință și poporul român celu duplu asiá de numerosu, fără daun'a proprie a acéș'tui popor.

Maiestate! Întru întieșlesulu normelor regulative sustatátore, Serbi din tóta Ungari'a, Croati'a Slavoni'a și din tóta graniti'a militară se țin de congressulu de Carlovitii, pe cându Români nici chiar cei din Ungari'a nu suntu cu totii reprezentati acolo, anume nu e reprezentatu districtulu Halmagiului; dar și cei ce suntu reprezentati acolo, forméza majoritatea decisă a credincioșilor ce se țin nemediilocitu de Carlovitii; și totuși ierarhia de Carlovitii, fără a considerá vr'o basă de dreptu séu cuviință, au împartitu cei 75 deputati naționali ce forméza congressulu după pré'naltulu rescriptu dechiaratoriu, favorindu în modu batatoriu la ochi elementulu seu național, astfelu câtu câte 60—70,000 Români tramitu unu deputatu, pe cându Serbilor cu calcululu de medioclu la 13—14,000 suflete li se vine unu deputatu; drept-aceea majoritatea română a poporațiunii ortodoxe ce se țin nemediilocitu de Carlovitii, în casulu celu mai bunu — adeca deca se va încungiurá la alegeri veri-ce amestecu neindreptatitu și volnicu din partea ordinarierilor domnitóre serbesce — va fi reprezentată la congressu numai cu 15—18 deputati, pe cându Serbi în modulu celu mai simplu voru avé 57—60 de deputati; ceea ce pentru Români este o nedreptate nesuportabilă,

ma chiar unu scandalu publicu, și cu atát'a mai vertosu, fiindea spesele congressului de regula se arunca asupr'a totoror familieror acelor credincioși ce se țin de metropoli'a de Carlovitii, și astfelu majoritatea română, care la congressu abiá se poate dice reprezentată, solvesce majoritatea șpeselor congressului. Acestu reu alu nedeplinei reprezentări a Românilor la congressu ai binevoitu Maiestatei T'a imp. reg. Apostolică a-lu recunosce parintesce în pré'naltulu biletu de mâna indreptatu la 27. Sept. 1860 către fericel patriarhu serbesc **Iosifu Baronulu de Raiaciu**, și totodata Te-ai induratu a ordiná, că Românilor gr. n. u. din dieceșele Aradu, Temisior'a și Versietiu, sa li se asigure o representațiune cuviințoasă în congressulu național.

Maiestate! — Noi și întrég'a națiune română ne simțim deobligati spre cea mai intimă multumită pentru acéș'ta ordinațiune prégratióșă, de-si ea pâna acú și anume la alegerile din urma pentru congressu, a remasu cu totutu neconsiderată din partea autorităților respective; totuși trebuie sa ne esprimem préumilitu convingerea noastră în asta privință, cumca stergerea fundamentala a acéș'tui reu, ni-lu potemu imaginá numai prin despartirea totală a Românilor de către Carlovitii, și respective a administrațiunii lor bisericesci și școlare; pentruca în momentul, în care s'aru dá Românilor unu dreptu egal de representațiune la acelu congressu, ei aru formá acolo majoritatea, și congressulu aru trebui sa încete și în faptă aru fi încetatu a fi **unu congressu serbescu-naționalu**, și asiá și ierarhia și Archiepiscopulu și Metropolitulu séu Patriarhulu de Carlovitii; prin ceea ce besericei naționale serbesce i s'aru dá o lovitura de mórte, unu casu, ce aru stá în celu mai aspru contrastu cu drepturile și meritele națiunii serbesce și care nici cându n'a zacutu și nici nu va zace nici într'u intențiunea, nici în interesulu națiunii române, și precum suntemu convinsi, toc'm'a asiá de puțin potu sa fie acéș'ta intențiunea înaltului regimulu Maiestatei Tale.

Aceș'te fapte și respecte au datu ansă națiunii române de biseric'a ortodossa-orientală, ma au silitu-o moralicesce, a rogá inca pe antecesorii gloriosi ai Maiestatei Tale, dar deschilinitu pre Maiestatei T'a, pre adoratulor lor rege și Domnu, de atâtea-ori și în unanimitate și în tipu întetitoriu, spre ajutorarea și salvarea dintr'o situațiune atátu de periculóșă și care apăsa și spiritele și conștiințele, și acéș'ta au cerut'o sa se făca pe calea legală, care unic'a poate fi folositoră, adeca prin incuviințarea pré'nalta a restaurării ierarhiei române naționale, care canonicesce nici cându nu s'a stersu, și d'aceea după dreptulu bisericescu susta inca!

Maiestate! Abiá s'a potutu cându-va, că cutare popor fidelu, sa fie rogatu pre adoratulor seu monarchu din tóte partile cu atát'a pietate și constantia pentru o causă dréptă, ma sântă și totodata evidentu necesară și folositoră, precum au făcut'o acéș'ta Români de religiunea ortodocsa din tóte partile monarchiei locuite de ei, cerendu mitropoli'a lor națională.

Retacemu aci pașii făcuți de Români în asta privință inca la gloriosii antecesori ai Maiestatei Tale; pestrecemu și graiurile ce s'au radicat în asta privință la diet'a din Pójonu în anul 1848, și care si-a avutu de urmăre articolulu XX de lege din acél'a-si anu; nici nu însusim vr'o importanță proiectului de lege, ce s'a adusu mai târziu în asta cestiune la diet'a din Pest'a; nu voim a aminti în asta privință nici de postulatele înșirate cu consecința și priimite cu unanimitate pe tempulu acél'a de către poporul român la tóte ocașiunile, și în tóte adunările sale și în programele statorite; și și aceea voim a o constatá aci numai că o faptă istorică, cumca fericel patriarhu **Rajacic** în cunoscut'a sea proclamațiune din 1 Maiu 1848 și toc'm'a asiá și rdssimulu episcopulu alu Bucovinei într'o scrisóre oficială indreptată către suslaudatul patriarhu în anul 1849, au recunoscutu în publicu și cu solenitate dreptulu și necesitatea, că Români sa aiba mitropoliă română-națională independentă; dar, Maiestate! după pré'umilit'a noastră parere, în asta privință voru fi nedenegatu de mare importanță și firmu convingătorie, urmátórele evenimente:

Dieceșele ortodocse-orientale de Aradu și Transsilvani'a, cea d'antâiu cu preste 400,000, era cea din urma cu preste 600,000 de suflete, inca în anul 1850 din sínódele lor diecesane au asternutu Maiestatei Tale multu staruitori și întetitori rogare pentru despartirea de către ierarhia de Carlovitii, și inființarea unei mitropolii proprii române-naționale coordonată cu cea serbescă; ma dieces'a d'antâiu în puterea dreptului ei de autonomie s'a și dechiaratu formalu de despartita de către ierarhia de Carlovitii; totu pe acelu tempu deputatii și barbati de încredere ai Românilor din Bucovin'a, Banatu, Transsilvani'a și Ungari'a, cari petreceau la curtea Maiestatei Tele, au petitiunatu de repetite ori în acéș'ta causă;

Maiestatea T'a imp. reg. Apostolica ai binevoitu pré gratiosu a priimi aceste pré umilite petitiuni, si inaltele organe ale guvernului centralu alu Maiestatei Tale au dechiaratu nu numai cu cuventulu innantea reprezentantiloru Româniloru, ci si prin jurnalulu oficiosu d'atunci intitulatu „Der österreichische Correspondent“ din 28 Martiu 1851, cumca dorintiele Româniloru suntu deplinu drepte si basate, si cumca pentru implinirea loru este prospectu.

Dupa acést'a intrà o pauza lunga, aprópe de diece ani; natíunea româna tacù si asceptà; tacù căci a trebuitu sa taca, pentru ca sistem'a d'atunci nu suferià graiulu popóreloru; — sperà si asceptà, pentru ca se incredeà deplinu in adoratulu seu rege si Domnu.

In anulu 1860 ai binevoitu Maiestatea T'a imp. reg. apostolica a conchiamá la senatulu imperialu straordinariu de reprezentanti pentru natiunalitatea româna din Transsilvani'a pre Episcopulu ortodocsu-orientalu d'acolo **Baronulu de Siagun'a**, din Banatu si Ungari'a pre **Andrieu de Mocioni**, domnulu de Foen si din Bucovin'a pre **Baronulu Nicolau de Petrino**, si acei'a si-au recunoscutu indata de santa detorintia a loru, a rennoi pré umilite antea Maiestatei Tale cererea Româniloru pentru restaurarea mitropoliei loru natiunale, la ce Maiestatea T'a imp. reg. apostolica prin pré'naltulu biletu de mâna din 27 Septembrie 1860 ai binevoitu a le dá asigurarea pré gratiosá, cumca Maiestatea T'a nu esti neaplecatu pentru infiintierea unei **Mitropolii independente gr. n. u. române natiunale**.

In anulu 1860 dieces'a de Transsilvani'a tinù iarasi unu sinodu diecesanu, care renoi pré umilite in antea Maiestatei Tale cererea pentru Mitropoli'a româna.

In anulu 1861 la diet'a Ungarici, cestiunea natiunalitátiloru, precum se scie, a jocalu o rola principala, si fiindu ca deputatii de natiunalitate româna au fostu nu numai principali, ci mai ca unicii reprezentanti ai acestei cestiuni, si purtatorii acestei idee, si fiind-ca cestiunea mitropoliei române, in câtu mitropoli'a dupa esinti'a sea externa e si trebuie sa fie natiunala si in câtu ea e chiamata si menita a conduce cultur'a poporului si invetiamentulu lui, nu se póte denegá ca nu sta in aprópe relatiune cu cestiunea natiunalitátiloru, de aceea a intempinatu resunetu si priimire in ambele proiecte de legi gatite in asta privintia de comisiunea esmisa de dieta in cestiunea natiunalitátiloru; cari proiecte in sa, precum si celelalte pertractári si elucrári ale acestei diete, remasera fára de vr'unu resultatu folositoriu.

In fine dupa mórtea patriarchului serbescu **Baronu de Rajacic** in anulu 1862, Românii din tóte partile monarchiei re'nnoira pré umilit'a loru cerere intetítore pentru a-i salvá pré gratiosu de legatur'a administrativa necanonica, nenaturala, fórte daunaciósá si periculósá cu Carlovitiulu, si pentru conchiamarea unui congressu natiunalu-românu, cá se restituie o mitropolia propria independente ortodocsa-orientala, — anume, o deputatiune numerosá si insemnata din Ungari'a, Banatu, Transsilvani'a si Bucovin'a in frunte cu Episcopii de Transsilvani'a si Aradu prededera Maiestatei Tale la Martiu 1862 o petitiune pré umilita si pré loiala in asta privintia, care s'a invrednicitu de pré'nalt'a semnatura si s'a luatu la pertractare; totu la acelu tempu multe comunitáti bisericesci române au indreptatu asemene petitiuni pré umilite câtra inaltulu tron: si regimentulu de granitia romano-banaticu au asternutu inca mai 'nainte o asemene petitiune colectiva, dupa ce aceea a fostu subscrisa si incuviintata de tóte comunitatile lui.

In urmare acestoru pasi noi pré umilite si multu stauritori, ai binevoitu Maiestatea T'a — in biletulu pré 'naltu de mâna indreptatu la 25 Iuniu 1863 câtra domnulu ministru si cancelariu de curte alu Transsilvaniei Conte de **Nadasdy**, — a esprime asigurarea multu afectuósá si mangaiatória, cumca intentiunea pré nalta a Maiestatei Tale este „ca pentru Românii de biseric'a gr. n. u. sa se infiintieze o mitropolia independente coordinata cu cea serbésca.“

Maiestate! Maretiulu cuventu alu Maiestatei Tele pré gratiosulu nostru Domnu, este si remâne santu antea Românulu, de aceea in urmare promisiunii pré gratiosé, elu este siguru de mitropoli'a sea si de salvarea consciintiei sale, securu cumca biseric'a si scól'a lui natiunala voru scapá de apesarea ce s'a aruncatu asupra-i d'atát'a tempu, si care e atátu de grea si atátu de dorerósá si de comunu daunatória. Déca tótusi Românulu se simte inca totu neliniscitu si iritatu, caus'a este, ca de-si e in possessiunea garantiiloru celor mai secure pentru salvare, tótusi nu simtiesce inca si nu póte sa sentiésca salvarea ins'asi, pentru ca impilarea cea vechia cu tóte urmárele sele grele inca totu neslabita l'apésa si inca totu i impedece sistematicé progresulu si desvoltarea lui

natiunala, si epoc'a eliberárei adeverate si faptice ca si prin o putere magica inimica nevisibila totu mai multu se pare a se indepartá de la realizare.

Pré gratios'a conchiamare a Maiestatei Tale la congressulu natiunalu iliricu pentru alegerea Archiepiscopului si Mitropolitului de Carlovitiu, a aflatu pre poporulu românu ortodocsu din Ungari'a si din Banatu intr'acést'a situatiune si dispusatiune incordata, si elu a sentitu de locu, a recunoscutu si a manifestatu pretotindinea in unanimitate cumca considerandu argumintele, faptele si respectele premise pré umilite si cari de securu suntu de mare importantia si impunatórie — e cu nepotintia, cá congressulu natiunalu iliricu conchiamatu pré naltu pré dñ'u de astadi, sa fia menitu si aptu d'a representá si interesele scolare si bisericesci române natiunali, si cumca prin urmare e cu nepotintia, cá archiepiscopulu si mitropolitulu alesu de acelu congressu sa fie chiamatu si aptu a fi mitropolitulu românu, pre care Maiestatea T'a pré naltu ni l'ai promis de securu, si ai dísu sa fia coordinatu cu celu de Carlovitiu.

Din acestu motivu, Maiestate, poporulu românu cu clerulu si inteliginti'a lui, acolo unde elementulu românu locuiesce neamestecatu, precum e casulu acést'a in regimentulu granitariu de Caransebesiu, si in partile invecinate a le regimentului Bisericei-Albe, care tinutu a fostu chiamatu a alege doi deputati din statulu militaru pentru congressulu iliricu, — apoi in districtulu Oradei-mari, care asijdere a fostu chiamatu a alege doi deputati, unulu din statulu preotiescu si altulu din celu civilu, in urmare decisiunii unanime a alegatoriloru, nici n'au intreprinsu alegerea, éra acolo unde se afla poporatiune si serbésca de si mica, Românii au facutu alegerea si ne-au alesu pre noi pré umilite subscrisii de reprezentanti, dar tótusi cu intentiunea manifestata espresaminte, cumca prin acést'a d'o parte sa se dee dovéda cu fapt'a, cumca diecesele acelea suntu decisu diecese românesci, si ca totodata sa se impedece ca minoritatea serbésca cea fórte putína sa aléga in numele Româniloru, si ca alesii loru sa participeze si in numele Româniloru la alegerea archiepiscopului si mitropolitului de Carlovitiu, — éra de alta parte ca nóue sa ni se dee unu mandatu formalu si o ocaziune legala a rennoi in termini fideli adeveratulu sentiu, gelós'a dorintia si intetítóri'a necesitate a poporului românu. Acést'a intentiune si respective insarcinare a comitentiloru nostri, ce o credemu cu totulu de loiala si consecinte, amu socotitu a o impliní mai antáiu prin pré umilit'a **scrisóre dechiaratória** predada pré demnulu **comisariu de congressu** alu Maiestatei Tale, **generalu-maiorelui** si brigadirului **Baronu Philippovits de Philipsburg**, apoi amu corespunsu detorintiei nóstre si prin pré umilitulu memorandu; prin actulu antáiu amu aretatu sumariaminte dar fidelu comissariului de congressu alu Maiestatei Tale acele motive si respecte importante, pentru cari noi nici de câtu nu ne potemu senti aplecati a participá la alegerea archiepiscopului si mitropolitului de Carlovitiu; éra prin actulu presinte indrasnimu a aterne pré umilit'a cerere.

Binevoiesce Maiestate imp. reg. Apostolica a luá in pré gratios'a consideratiune cá parinte alu Terei acea scrisóre dechiaratória a nóstra, care, precumu suntemu incredintiati, o va aterne la tempulu seu comisariulu de congressu Maiestatei Tale, si din cuprinsulu acelé'a, precum si din memorandumulu presinte ce l'asternemu pré umilite, Te indura Maiestáte a recunosce cu multa indurare loialitatea, consciinti'a si demnitatea portárei nóstre si a comitentiloru nostri.

Mai departe binevoiesce, Maiestate, imp. reg. Apostolica, considerandu pré gratiosu caus'a descrisa fidelu mai susu, a Te indurá spre biseric'a si scól'a româna ortodocsa orientala cea cu totulu devenita orfana si parasita, fiindca de la acést'a aterna apriatu salutea si progresulu natiunii române fidele Maiestatei Tele, — demandandu pré gratiosu, ca sase decida definitivu si cu folosu numeroséle si intetítóriele petitiuni pré umilite asternute de Românii ortodocsi-orientali, si deschilinitu petitiunea din Martiu 1862, pentru restaurarea mitropoliei loru si conchiamarea unui congressu bisericescu românu natiunalu spre scopulu acést'a.

In fine, in privinti'a sinodului episcopescu, ce se va tiné dupa congressulu alegatoriu, in urmare pré naltéi ordinári — indrasnimu a aterne Maiestatei Tele urmátorele observatiuni pré umilite:

a) decumva sinodulu alegatoriu aru devení in starea, câtu aru trebui sa ímple unulu seu altulu dintre cele dóue episcopate banatice, locuite, precum se scie, in preponderantia de Români, — nóue si natiunii nóstre ni se pare ca o asemene implere aru fi menita a ingreuiá multu si a amaná deslegarea dorita a cestiunii mitropoliei nóstre; si tocm'a din acestu motivu, noi avemu speranti'a si credemu, ca aceea nu

e neindreptatita, — cumca Maiestatea T'a deocamdata vei binevoi a nu sanctiună o astfelu de implere;

b) cumca natiunea româna nu privesce tocma cu neincredere câtra votulu sinodului episcopescu de Carlovitiu, cârui'a in pré naltulu biletu de mâna din 27 Septembrie 1860 s'a datu prospectu a desbete cestiunea mitropoliei nôstre din punctu de vedere canonicu; dar trebuie sa marturisimu, cumca natiunea romana — precum s'a dechiaratu in petitiunea sea pré umilita din lun'a lui Martiu 1862, — cu multu mai vertosu aru fi doritu, cá emanciparea sea bisericesca si scolara sa o póta multumí unui actu directu si neintardiatu alu domnitoriului, cu atât'a mai vertosu, cáacea formalitate nu o considera de receruta si de necesaria, câci ea servesce numai spre amanarea causei; si anume nu o considera de receruta si de necesaria pentru aceea, pentru ca incorporarea Romaniloru si a dieceselor loru la ierarchi'a de Carlovitiu nu s'a facutu in urmarea unei decisiuni competinti sinodali, ci a urmatu numai simplu prin una actu directu alu Domnitoriului, si ca tocma pentru acést'a acelu sinodu din punctulu de vedere canonicu abia se pare competente de a si-dá votulu seu validu in asta privintia.

Remanemu cu cea mai adunca pietate si stima omagiála.

Ai Maiestatei Tale imp. reg. Apostolice.

Carlovitiu 1 Augustu 1864.

Pré umiliti supusi:

Constantinu Gr u i c i u m. p. protopopulu Hassiasului, deputatu românu alu diecesei Temisiórei; Ioanne M a r c u m. p. protopopulu Lugosiului, deput. rom. alu diecesei Versietului; Iosifu B e l e s i u m. p. protop. Totvaradiei, deput. rom. din dieces'a Aradului; Nicolau A n d r e e v i c i u m. p. preotu, directoriu scóleloru natiunali de granitia, deput. rom. din dieces'a Versietului; Andreiu de M o c i o n i m. p. deput. rom. din dieces'a Temisiórei; Vincentiu B a b e s i u m. p. cojude la tabl'a reg. in Pest'a, deputatu romanu din dieces'a Temisiórei; Georgiu de F o g a r a s i, m. p. advocatu si proprietariu in Lipov'a, deput. rom. din dieces'a Temisiórei; Filipu P a s c u m. p. profiscalulu comitatului Carasiului, deputatu rom. din dieces'a Versietului; Alesandru de A t a n a s i e v i c i u, advocatu si proprietariu in Lugosiu, deput. rom. din dieces'a Versietului; Sigismundu P o p o v i c i u m. p. advocatu, deput. rom. din dieces'a Aradului; Lazaru I o n e s c u m. p. advocatu, deput. rom. din dieces'a Aradului; Dr. Demetriu H a t i e g a n u m. p. advocatu, deputatu rom. din dieces'a Versietului; Dr. Aureliu M a n i u m. p. advocatu, deputatu romanu din dieces'a Versietului.

Cuventulu dechiarativu si de despartire alu Româniloru câtra congressulu natiunei serbesci, tinutu de deputatulu V. Babesiu.

In siedinti'a din 5 Aug. (24 Iul.) 1864.

Illustrissime Domnule Generariu si Comissariu alu congressului!

Pré marite congressu, multu stimati Domni!

Dati-mi voia, cá in acestu serbatorescu momentu, candu congressulu natiunei ilirice séu proprie serbesci, fiindu elu constituitu si deschisu, va se pasiésca la deslegarea momentóse sale teme, — sa potu Dindreptá câtra omniele Vóstre, si prin Domniele Vóstre, cari in acésta adunare pré terenulu administratiunei bisericesci representati natiunea serbesca, câtra acést'a nobila si pretiuita natiune, in numele poporului românu de religiunea orientala dreptu credinciósa, pre carea noi avemu onóre a o representá, unu cuventu fratiescu, — seriosu, sinceru si solenelu.

Permiteti-mi a face acést'a, de óre-ce Domniele Vóstre nu pricepeti a nôstra, éra noi nu pricepemu a Domnieloru Vóstre dulce limba natiunala in recerut'a mesura, — in limb'a germana, in limb'a culturai si estinderei celei mai generali, carea — dupa cum credemu noi — chiaru pentru acést'a va respunde scopului nostru mai deplinu.

Sa-mi iertati a ve observá aice mai nainte de tóte cu tóta cuviinti'a, cumca cuventulu meu, cuventulu ce amu onóre a vi-lu díce, espressionea celoru mai curate simtieminte ale nôstre toturoru, e resultatulu intielegerei nôstre colective.

Pré stimati domni! Cându eu si condeputatii mei de natiunalitatea româna din diecesele Aradului, Temisiórei si Versietului — furamu onorati cu missiunea la acestu congressu natiunala, comitentii nostri, pe temeulu dorintiei celei adeverate si comune a poporului, carea — firesce — loru li érá mai bine cunoscuta, ni-au descoperitu o pofta si vointia deosebita in privinti'a comportárei nôstre — observande fatia cu acestu maritu congressu; implinirea acurata si credinciósa a acelei pofta si vointie — noi o recunóscemu de cea mai santa lege a detorintiei si onórei, cárei — intr'o parte si

pâna acum amu corespunsu prin dóne scrieri, ce — condusi de multu amatulu si naltu stimatulu nostru Episcopu dela Aradu — intinseramu Ilustritatei Sele Dlui c. r. generariu, si comisariu alu congressului cu tóta solenitatea — in díu'a solenei sale intrári in Carlovitiu, — din cari scrieri amu avutu onóre de a ve impartasi si domnieloru Vóstre tiparitarc, — ear prin acestu de fatia serbatorescu actu — dorimu si suntemu detori a-i face cu totulu din destulu intregindu-ne si completandu-ne missiunea.

Pré stimati Domni! Natiunea româna de religiunea orientala dreptu-credinciósa, din tóte tierile locuite de ea ale marei Austrie, ear anume acea parte intregitória a eii, ce locuiesce in Ungari'a si Banatá, de multi ani incóce, a intreprinsu la tóte potrivitele ocazioni — toti pasii legali ce numai se poteau escugetá — spre acelu scopu, pentru cá legatur'a administrativa, dícu — singuru nu mai cea administrativa legatura a bisericei eii române natiunale — sa se desfaca de ierarchi'a bisericei natiunale serbesci din Carlovitiu, si pentrucá ea, natiunea româna, sa se repuna iarasi in posesiunea stravechiei, nepondintei sale ierarchie natiunale — pe calea dreptului bisericescu nici candu nu s'a desfiintiatu, ci numai in fapta s'a suprimatu prin violinti'a nefavoraveriloru impregiurári ale tempuriloru.

Natiunea româna a facutu acést'a, pentruca legatur'a administratiunei bisericei eii cu Carlovetiulu, carea dintru inceputu — credemu — cumca va fi fostu de mare insemnatare si folosu pentru ortodoxi'a intréga, — mai la urma, in decursulu tempuriloru, deveni pentru poporulu românu, si anume pentru cultur'a si desvoltarea lui natiunala — impedecatória si apesatória; — natiunea româna a facutu acést'a, si a trebuitu s'o faca, — si nu va incetá a-o face, pentruca consciinti'a ei cea desceptata — pe de o parte i face sa simtia acésta legatura cu Carlovetiulu — de ne mai suferivere, si pentruca de alta parte esperiinti'a i-o areta aceea cá pentru comunele cele mai sante interese ale ambeloru natiuni fórté periculóse si pentru fratiésca armonia, amóre si stima a ambeloru natiuni câtra olalta — nespusu de stricaciósa.

Scurtu, consciinti'a, — esperiinti'a, — interesulu comunu, si totu deodata plecarea cea mai sincera câtra sororea natiune serbesca — induplecara pre natiunea nôstra — a nu erutiá nici unu sacrificiu, nici o ostenéla, spre a pune odata capetu unei referintie, ce se vedeá a nu mai poté deservi altui scopu, decátu — reciprocei stricári si slabiri, instrainári si neincrederi — a duoru popóre destinate dupa fire, patri'a si biserica — de frati adeverati.

Românilu multe si feluritele apesári si despoieri natiunale, ce si-au iertatu fatia cu elu mai marii bisericei serbesci natiunale, — adesea cu multa consecintia si fára de totu scrupululu si tóta crutiarea, — nu le mai tine a minte; elu scie bine sa deosebésca intre faptele singuraticiloru demnitari cu rea pricepere séu orbiti de egoismu, si intre nobilele simtieminte, intentiuoi si interese ale amatei natiuni sorore: si chiaru pentruacést'a pasii Romanului nici de cátu n'au fostu si nu voru fi condusi de tra si mania, ci curatu numai — de amóre si amicia si de comunulu santu interesu. —

Inaltele organe ale regimului Maiestatei Sale, ba chiaru si Maiestatea Sea, prégratiosulu nostru domnu insusi — de repetite ori au recunóscutu prin mai multe nalte si pré nalte acte si manifestatiuni — dreptatea, necesitatea si utilitatea loialeloru atároru nisuintie ale natiunei române, si au binevoitu a apromite curend'a, positiv'a implinire a acestor'a.

Deci dara — naltu stimati domni si frati! standu tréb'a asiá, precum noi acést'a in scrierile nôstre predate dlui generariu si comisariu alu Congressului — mai pe largu amu lamurit'o, — credemu a fi chiaru si invederatu, cumca Archiepiscopulu si Metropolitulu séu Patriarchulu ce e cá sa se aléga prin acésta multu stimata adunare — nici de cátu nu póte fi destinatu, cá sa fia si alu Româniloru Archiepiscopu si Metropolitu, — cumca asiá-dara participarea natiunei române prin noi la acésta alegere — aru fi unu neconvenientu, calificatu numai spre a impedecá curend'a nôstra fratiésca descurcare si a mari si inmultí periclele si daunele legaturei nôstre ierarchice.

Din acésta cauza poporulu nostru românu intregu, pretotindeni s'a pronunciatu cu unanimitate, si in urm'a acést'a ne-amu aflatu si noi, determinati — a nu luá parte activa la acestu congressu. — Ear déca totusi noi toti alesii Româniloru amu venitu a ne infacisiá aici cu tóta cuviinti'a, acést'a o facuramu — mai nainte de tóte — díu in nascut'a loialitate a nôstra câtra pré naltelale dispusetiuni ale Maiestatei Sele, prégratiosului nostru rege si domnu, — mai departe din respectulu ce-lu avemu câtra prédemnul locutiunatoriu alu M. Sele, domnulu comisariu alu congressului, —

în fine— din adevărat'a, sincer'a amóre și stim'a ce nutrimu în peptu-ne cătra soror'a natiune serbésca, respectivminte cătra bravii fi și reprezentanți ai ei, pre cari noi — în numele natiunei năstre, în persóna eramu detori din tóta anim'a ai saluta, și despre sentiémintele și intentiunile năstre a-i convinge.

Noi credemu, cumca domniele vóstre, multu stimatiloru frati, cuprindeti și apretiti motivele și tendintiele năstre pre deplinu și recunósceti comportarea năstra— de unic'a ce corespunde santienei cauzei năstre și dificultatei pusetiunei năstre; deci noi nutrimu speranți'a, ca Domniele Vóstre, să frati adevărați ai nostri, veti conferi din tóte porerile, pentru ca câtu se póte de curendu sa ne desfăcemu, regulámu și fipsámu fratiesce reciprocele năstre referintie ierarchice; pentru ca în chipulu acest'a tóte greutátile și diferintiele ce costa între ambele năstre natiuni— câtu mai curendu sa se compuna și delature; pentru că noi de aci înainte cá frati buni, liberi de orice temere séu neincredere cătra olalta, de totu indemnulu de mania și amaratiune, cu poteri unite, sub scutulú pré'naltului și chiaru prin contielegerea, amórea și solidaritatea braveloru și loialeloru sale popóre, potintelui Tronu — sa potemu conlucrá la aperarea și asigurarea comunei năstre mame biserice dreptu-credincióse orientali, natiionalitátiloru și limbelorú năstre, prosperárei năstre morali și cetățienesci!

Fratiloru! Noi cu acést'a ni-ama implinitu missiunea năstra; noi ne despartimu de voi și esímu din midiloculu vóstru, dar- credeti-ne — în anima suntemu ai vostri — asiá de adevăratu, precum suntemu credinciósi și cuviosi fi ai santei biserici ortodoxe-orientali.

Pastrati-ne și voi, ve rogámu, totu asemeni cordiali simtiéminte.

Salutámu pre eroic'a natiune serbésca!! —

Diet'a transsilvana.

Siedinti'a din 14/26 Iuliu 1864.

(Desbaterea asupr'a institutului Regalistiloru.)
(Continuare și capetu.)

Dupa Wittstock ia cuventulu C. Schmidt și dnce camu urmatórele: Densulu a fostu unulu din cei d'antáiu, care la conferintiele din Belgradu a combatutu institutulu regalistiloru: odata pentruca dupa legile vechi ale patriei elu cuprindeá în sine numai pre nobiliu cu proprietáti mari, și a dóu'a pentruca numerulu regalistiloru nu erá detiermuru. Cu totulu altceva e institutulu regalistiloru în întielesulu nostru de astadi; căci acést'a pretinde inteligintia escelinte, merite pentru statu, biserica, sciintia și arte, séu și posesiune insemnata; asiá încátu transsilvanii potu fi veseli și mándri, vediendu în diet'a lorú astfelu de barbati. Numai candu aru fi cá în dietele vechi, la cari numerulu regalistiloru erá odata 20, de altadata și pâna în 300, s'ar teme de acestu institutu, cari barbati regimulu de la cărma l'aru poté întrebuință în favórea unei natiuni spre stricarea celorlalte. Dar institutulu regalistiloru în întielesulu de acum alu regimulu trebuie sa-lu partinésca și pentru aceea, pentruca ori dupa cari principie sa se faca alegerea deputatiloru, totusi va esí o dieta cu caracteru mai multu mai puțin natiunalu, și deputatii ei voru representá diferitele natiunalitáti cu tóte aspiratiunile și pretensiunile lorú; și tocmai pentru aceea suntu de lipsa regalístii, cari voru cercá a micșorá diferintiele și a complaná contrastele natiunale. De aceea se declara pentru pastrarea neschimbata a alineei b) din § 3 alu proiectului comitetului.*)

Cu acestea siedinti'a se 'ochide.

Siedinti'a din 15/27 Iuliu 1864.

(Desbaterea asupr'a institutului regalistiloru.)

Dupa citirea și verificarea protocolulu Schuler-Libloy predá o petitiune a comunelor secuiesci Vargyas, Baroth, Füle și Száldobos pentru rescumperarea prestatiuniloru lorú urbariale din fondulu tierci, carea dupa o scurta discussiune se da comitetulu pentru afacerile urbariale. Motiunea lui Negrutiu: de a se alege în comitetulu urbarialeloru altu presiedinte (în loculu lui Thiemann) nu se comite la pertractare, nefiindu la ordinea dălei.

Apoi continuandu-se desbaterea asupr'a șului 3 alu proiectulu comitetulu pentru legea dietala.*)

Schuler — Libloy vorbesce a dóu'a óra în cestiunea regalistiloru aperiandu proiectulu mineritáti în contr'a tuturorú atacuriloru aduse asupra-i. În fine dupace mai vorbesce Budacker pentru elu, Filtsch retrace propunerile

*) A se vedé proiectulu de lege în nr. 57—59 ai „T. R.” Red.)

sele, afara de cea privitoare la numerulu regalístiloru, Korka apera acéstá institutiune vechia a patriei, Balomiri combatu pre Schuler—Libloy și Budacker, Gull și Haupt partinescu proiectulu maioritáti, resp. alu regimulu, Domzsa propune: cá regalístii sa nu tréca preste $\frac{1}{3}$ a membriloru dietali, în fine Puscaru și Gaitanu inca pledéza pentru proiectulu comitetulu; siedinti'a se 'nceia. Desbaterea asupr'a acestei cestiuni inca nu e terminata. (Cuventulu dlui Puscaru sperámu ca lu vomu poté comunicá mai pe largu în nr. venitoriu.)

Comissarii scolastici.

Sabiiu în 12 Augustu. Domineca în 9/21 Augustu Comissarii scolastici: 1) Nicolau Soiu Parochu și Invetiatoriu la Turchesiu în Sacele, 2) Georgiu Belissimu Invet. la Brasiovu, 3) Dimitriu Cioflecu Invet. la Brasiovu, 4) Dimitriu Contianu Invet. în Sabiiu, 5) Ioanne Petricu Invet. la Satulungu în Sacele, 6) Avraamu Pecurariu Invetiat. la Dobr'a, 7) Ignatiu Mandocca Invetiat. la Cincu mare 8) Ioanne Dorca Invet. la Satulungu în Sacele, 9) Ioanne Dobreanu Invet. la Brasiovu, 10) Ioanne Ciceiu Invetiat. la Sighisiór'a, — sosira la Sabiiu, spre a priimi instructiunile, și a tiné conferintiele preliminarie, în urm'a căror'a apoi sa se imprascie prin diecesa, unde au a tiné, cá si în anulú trecutú, conferintie collegiale cu Invetiatorii scóleloru populare gr. or. Ne rezervámu a vorbi mai pe largu despre aceste conferintie într'unulu din nrii urmatori ai acesti foi; deocamdata înregistrámu numai atât'a, cá Domineca dupa cultulu ddieescu dd. Comissarii facura autoritátiloru bisericesci și scolare în corpore reverintiele sele; ear Luni și Marti tinura conferintie ndelungate, percurgendu din punctu în punctu instructiunea, ce li se deduse spre scopulu acest'a dela ven. Scaunu Eppescu cá Inspectoratulu Supremu alu scóleloru. P. Archimandritu Popasu conduse în persóna aceste conferintie familiare ale Comissariloru scolastici, și desfășurá și cu acéstá ocașiune neobosit'a sea atentiune și încordare pentru înaintarea a totu ce este bunu în biserice'a năstra și în poporulu nostru. Comissarii erau surprinsi în modulu celu mai placutu de prevenitóreá și familiar'a procedere a P. Archimandritu, precum și de amicabile interesu, cu careunii dintre dnii profesori ai Institutulu diecesanu pedagogico-teologicu luarea parte la conferintiele lorú, și plecara încuragiati la missiunea cea frumósa, la carea suntu chiamati prin increderea mai mariloru sei. Ddieu sa-i póte în pace și sa dé, cá semintiele culturai crestinesci, ce le voru aruncá în tiarinele inimelorú invetiatoresci, sa resara și sa aduca rodú indiecitu și însutitu în tinerimea năstra.

Din Dev'a ni se scrie, ca spre cea mai mare bucuria a tuturorú Romániloru d. Filipu decátra tribunalulu din Aiudu s'au aflatu și declaratú nevinovatu.

Varietáti și noutáti de di.

Dela Comitetulu juristiloru. În decursulu anulú scol. 186 $\frac{3}{4}$ au intratu dela binefacatori în fondulu pentru ajutorirea juristiloru seraci 365 fl. 49 $\frac{1}{2}$ xr. v. a.

Din acéstá summa s'au platitu pentru spese postale 25 xr., iara restulu de 365 fl. 24 $\frac{1}{2}$ xr. s'au împartitu întrú 17 juristi seraci, ce se dovedesce prin quitantiele acelora.

Acést'a se aduce la cunoscintia multstimatiloru contributori cu multiemita în numele ajutoratiloru juristi și cu provocare, ca aceia binefacatori, a căroru nume și oferte din eróre nu s'ar fi publicata prin acestu dñuaru, sa binevoiésca a aretá la comitetu.

Ajutórele, ce decátra binesimțitori natiunalisti se voru tramite și pe anulú scol. 186 $\frac{4}{5}$, cu mare multiamita se voru priimi și cu sinceritate se voru impartí și publicá.

(Multiamita publica.) Petrunsu de bunatacea ce p facuse cu nume stimatalu Invetiatoriu din Poiana Ioanu Bann, carele-mi trimise, la finea anulú scolaru 186 $\frac{3}{4}$ 5 fl. v. a. spre ajutorarea mea, me simtiu îndatoratu a aduce suslăudatulu Invetiatoriu pentru acéstá filantropie multiamita mea publica.

Sabiiu în 6 Augustu 1864.

Nicolau Olariu
absolutu gimnasistu.

Prospectu politicu.

Evenimentulu celu de mai mare insemnatate politica, este conferintia diplomatiloru la Vienn'a, spre care sfarsitu re-preseotantii respectivi ai poteriloru belice gerante suntu prevedinti cu instructiunile de lipsa. În Coppenhagen sa fia fostu fórte grea aducerea acestei jertfe; regele insa și ministriulu aretara constantia de feru în partinirea păcei.

Regimulu provisoriu, ce voru a-lu infiintia Austri'a si Prussia in ducatele dela Elb'a, va consta din 3 barbati, precum se crede, unulu alu Austriei, unulu alu Prussiei, si unulu alu federatiunei germane. Regele Prussiei au avutu in scaldela dela Ischel o intalnire cu regele Bavariei; si de acolo calatoritu la Vienna, spre a saluta pre inaltulu seu aliatu.

Staturile medii germane, cari in dilele din urma se pareau ca voru merge mana 'n mana in contr'a Prussiei, acumu incepu a se retrage unulu cate unulu si a lasa pre Saxonia singura. Prusii ridu de nu mai potu de acesta miseria.

Regele din Spania, a sositu in 4/16 Augustu in St. Cloud; pregatirile, ce i s'au facutu si ce voru sa i se faca inca, voru fi catu se pote mai stralucite, caci Napoleonu are de cugetu a rennoi cu acesta ocaziune tota pomp'a din timpurile lui Ludovicu XIV. Asia intre altele sala cea mare in castelulu din Versalle la o productiune teatrala va fi iluminata cu 2000 faclii de ceara si 1200 flacari de gasu.

Dania e cercetata de grele fluptatiuni politice. In siedintia dietei in 3/15 Augustu ministrulu pres. Bluhme declara, ca legea fundamentala de statu din 18 Novembre 1863, in urm'arumperei ducatoru de catra Dania, nu mai are valore. Ce constitutiune va urma acumu, nu scia sa spuna nici ministrulu insusi.

Nr. 14—3 C O N C U R S U.

Cu inceputulu anulu scolasticu venitoriu 164/5 avendu a se adauge la cele siese Classe gimnasiale deja infiintiate in Gimnasiulu romanu de religiunea gr. orientala din Brasiovu si Cassea a VII, se deschide cu acesta concursu pentru a X profesura cu salariu anuale de 800 fl. v. a.

Dela concurentele se cere, ca se documenteze:

1) prin atestatu de botezu, ca este romanu de natiune si crestinu gr. orientala de religiune;

2) prin atestatu de maturitate, ca a finitu studiile gimnasiale dupre sistem'a prescisa de noua organizatiune a gimnasieloru;

3) prin atestatu academicu; ca a finitu facultatea filosofica in vreo Academia seu Universitate ore care;

4) prin atestatu de conduita dela dregatoriile politice locali, ca aceea i este nereprobavera.

Tote aceste documente, Concurentele le va tramite celu multu pana la 15. Augustu 1864. st. v., adresandule francate catra subscri'a Eforia.

Brasiovu 14. Iuliu 1864.

Eforia scololoru romane gr. orientale din Brasiovu.

Nr. 16—3 ESCRIERE CONCURSUALA

In alt'a Cancelaria regia a Transsilvaniei a binevoitu pre gratiosu prin pre inalt'a decisiune din 4 Maiu a. c. Nr. 829 a concede in principiu radicarea unui Gimnasiu greco-catolicu inferioru in opidulu Naseudu. Totodata a concesu definitiv'a reorganizare a scolei principale gr.-cat. din Naseudu si a celor triviale romane din Sagra, Telciu, Sangeorgiu, Prundu Borgoului si Monoru.

Acumu deodata suntu de lipsa la Gimnasiu doi professori, si la scola principala 4 invetiatori si 1 adjunctu.

Pentru fiacare professoru de gimnasiu, dintre cari unulu va fi totodata si directoru, este satoritu unu salariu anuale de 600 fl. v. a. pausialu de cortelu 60 fl. ear directorulu mai percepe 100 fl. remuneratiune si 40 fl. pausialu scripturisticiu.

Pentru unulu din cei 4 docenti la scola principala, dintre cari unulu va fi totodata si directoru, este satoritu anuale ca salariu 300 fl. v. a. cortelu naturalu ori relutum pentru elu 70 fl. v. a. lemne de focu ori relutum pentru astea 30 fl. v. a.; directorulu percepe separatu o remuneratiune anuala de 100 fl. v. a. si unu pausialu scripturisticiu de 20 fl. v. a.

Salariulu anuale pentru adjunctulu scolei principale este sistemisatu cu 300 fl. v. a., fara alte emoluminte.

I. Competitorri la doue posturi de professori gimnasiali voru ave a documenta:

1. Ca este inascutu romanu, alaturandu atestatu de botezu

2. Ca a absolvatu studiile gimnasiale dupa noua organizatiune, infatisiandu atestatulu de maturitate, ori unu atestatu academicu, ca a absolvatu facultatea filosofica.

3. Ca are un'a portare morala si politica nepatata, substernendu despre acesta unu atestatu datu din partea autoritatii politice locale.

Se voru preferi aceia, cari voru dovedi prin atestatu ca au facutu anii de proba cu successu bunu.

Concurintii la statiunile de docinti principali precumu si de adjunctu voru ave a-si dovedi calitatea ceruta in punctulu I. 1, apoi ca au absolvatu cursulu pedagogicu prescisu, ca

suntu in stare de a propune limb'a romana dupa gramatica, ca au destula cunoscintia atatu teoretica catu si practica din economi'a rurala, adeca: despre gradinaria, pomaria, stuparia etc. ca sciu bine celu putinu un'a din celea doue limbi a le patriei neromane (germana seu magiara) si ca au o vietia morala si politica buna si nepatata. Si la aceste statiuni voru fi aceia preferiti, cari voru dovedi prin atestatu ca si-au facutu anii de proba cu bunu successu.

Concurintii la ori care din aceste statiuni au a-si tramite cererile lor cu tote dovedile despre cele amintite celu multu pana la 10 Augustu 1864 st. n. la Presidiulu Comitului granitierescu administratoru de fondurile scolare din Districtulu Naseudului in statiunea Naseudu.

Concurintii la statiunile de professori si docenti, cari cunoscendu-se deplinu apti pentru portarea oficiului de directoratu si ambitionandu acestu postu, au a-si esprima dorintia lor in relativ'a cerere, pentru a se pote lua in consideratiune. Naseudu in 18 Iuliu 1864.

Din partea Comitului fonduriloru scolare din Districtulu Naseudu. Grigoriu Moisim. p. Vicariu eppescu foranu.

Nr. 13—2 ESCRIERE CONCURS LA.

In alt'a Cancelaria regia a Transilvaniei a binevoitu pre gratiosu prin pre inalt'a resolutitiune din 4 Maiu a. c. Nr. 829, a concede in principiu redicarea unui Gimnasiu greco-catolicu inferioru in opidulu Naseudu. Totodata a concesu definitiv'a reorganizare a scolei principale gr. cat. din Naseudu si a celor triviale romane din Sagra, Telciu, Sangeorgiu, Prundu Borgoului si Monoru.

Acum deodata suntu de lipsa la Gimnasiu doi professori, si la scola principala 4 invetiatori si 1 adjunctu.

Pentru fiacare professoru de gimnasiu, dintre cari unulu va fi totdeun'asi directoru, este satoritu unu salariu anuale de 600 fl. v. a., pausialu de cortelu 60 fl. v. a., ear directorulu mai percepe 100 fl. remuneratiune si 40 fl. pausialu scripturisticiu.

Pentru unulu din cei 4 docenti la scola principala, dintre cari unulu va fi totodata si directoru docinte, cari cunoscenduse deplinu apti pentru portarea oficiului de directoratu si ambitionandu acestu postu, au a-si esprima dorintia lor in relativ'a cerere, pentru a se pote lua in consideratiune. Naseudu in 18 Iuliu 1864.

Din partea Comitului fonduriloru scolare din Districtulu Naseudu. Grigoriu Moisil m. p. Vicariu eppescu foraneu.

Nr. 17—2 EDICTU.

Prin care Maria Georgie Comanu din Feldior'a, Districtulu Brasiovului, care cu necredintia au parasitu pre legiuitulu ei sotiu Andreiu Dragosiu din Vladeni, fara a se sci loculu aflarei si modulu petrecerei sale, se provoca prin acesta, ca in terminu de unu anu dela datulu de fatia negresitu sa se infatisieze inaintea scaunului protopopescu subscrisu, pentru-ca la din potriiva, processulu matrimoniale asupra-i pornitu, se va otari si fara de elu in intielesulu ss. Canone bisericesci.

Brasiovu 10 Iuniu 1864.

Scaunulu protopopescu gr. res. alu Tractului Brasiovului II. ca foru matrimoniale

Ioann Petricu m. p.

Protopopu.

Nr. 15—3 ANUNTIU DE LICITATIUNE.

Din partea Comitului granitierescu administratoru de fondurile scolare din Districtulu Naseudului se publica ca cu incepere dela 5. Septemvrie 1864 st. n. se va esarendu in 29. Comune din acestu Districtu dreptulu regalulu de carcimariu dela 1 Noemvrie 1864 si pana la finea Decemvrie 1867. Conditiiunile relative se potu vedea in orele de cancelaria la acestu Comitatu, la oficiolatu Districtului Naseudului si la proximile oficiolate Districtuale si Comitatenese.

Naseudu in 18 Iuliu 1864.

Presedintele Comitului fond serl:

Grigoriu Moisim. p.

Vicariu for. eppescu.

Nr. 18—2

Anunciu.

Subscrisulu a coloratu unele esemplare din

Carta Transilvaniei de Fetti

Dupa impartirea cea noua politica, proiectata de in regim, si le ofere onoratorulu cititori de jurnale spre mai usior'a intielegere a pertractariloru, ce voru veni in curendu la desbatare in Diet'a transsilvana.

1. esemplaru impreuna cu prospectulu tiparitu costa 2 fl.

S. Filtsch,

tipografu si librariu in Sabiu.